

ALMAN DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALLARINDA OKUL DENEYİMİ-I DERSİNİN UYGULANMASI

THE APPLICATION OF THE SCHOOL EXPERIENCE-I COURSE AT THE DEPARTMENT OF GERMAN LANGUAGE TEACHING

Ayten GENÇ*, Cengiz SARIÇAM**, Nevzat BAKIR***

ÖZET: 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren öğretmen adayının fakültede edindiği bilgi ve becerilerini uygulama okullarında geliştirmesi, deneyim kazanması için YÖK/Dünya Bankası-Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği başlatılmış ve Eğitim Fakültelerinin lisans programları yeniden yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda, Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması adlı derslerin uygulanmasında ilgili kişi ve kurumlara yol göstermek amacıyla Fakülte-Okul İşbirliği adıyla Eğitim Fakültelerinin bütün bölümlerine yönelik genel bilgilerin ve önerilen etkinliklerin bulunduğu bir kılavuz yayımlanmıştır.

Eski Lisans programlarında benzer bir ders bulunmaması ve 1997-98 öğretim yılından itibaren Eğitim Fakültelerinde uygulama sürecine girmesi nedeniyle Okul Deneyimi I dersi ile sınırlandırılan bu çalışmada, Fakülte-Okul İşbirliği kılavuzunda önerilen etkinlikler, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dallarındaki öğretmen adaylarına uygunluk açısından değerlendirilmiş ve bu çerçevede öneriler getirilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: *Alman Dili Eğitimi, Okul Deneyimi I., Etkinlikler*

ABSTRACT: Since the 1997-1998 academic year, for student teachers to develop their skills and gain experience with the practice teaching at primary, secondary, and high schools, within the framework of "The National Education Development Project of The Council of Higher Education-The World Bank", cooperation between faculties of education and these schools was initiated and the undergraduate programs of faculties of education were re-structured. In order to provide guidance to the related individuals and institutions in the application of the courses: *School Experience I, School Experience II, and Practice Teaching, Faculty and School Cooperation*, a guidebook that presents general information and suggested activities for all departments of the faculties of education was published in 1998.

Since there was not a similar course in the previous undergraduate programs, and the course was first applied in

the 1997-98 academic year, this study is limited with the analysis of the *School Experience I* course. In addition, the suggested activities in the *Faculty and School Cooperation Guidebook* are evaluated in terms of appropriacy for the students teachers at the German Language Teaching Department, and suggestions are made accordingly.

KEY WORDS: German Language Teaching, School Experience I, Activities

I. GİRİŞ

1997-1998 eğitim-öğretim yılına dek öğretmen eğitimi programlarında bulunan öğretmenlik uygulaması boyutuna, bu konudaki uygulamaları tanımlayan ve yönlendiren ayrıntılı yönerge ve yönetmeliklerin bulunmaması nedeniyle, yeterli ölçüde yer verilemediği gözlenmiştir. Bu gözlemler sonucunda, öğretmenlik uygulamasının amacına uygun biçimde öğretmen adaylarının nitelikli öğretmenler olarak yetiştirebilmesi için bu uygulamaya ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması ve uygulamada görev alacak tarafların sorumluluk ve işlevlerinin belirlenmesi konusunda çalışmalar yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır (Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s.1).

Temelinde kimi mesleklerde olduğu gibi uygulama boyutu olmadan kuramsal bilginin etkili olmadığı düşüncesinden hareketle YÖK/Dünya Bankası-Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliğini gerçekleştirmeyi amaçlayan bir çalışma başlatılmıştır (bkz. Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s.1). Eğitim Fakültelerinin lisans programlarının yeniden yapılandırılması çerçevesinde *Öğretmenlik Formasyonu* derslerine ağırlık verilmiş; derslerin sırası belirli bir anlayışa göre

* Doç. Dr. H.Ü. Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi ABD Öğretim Üyesi, Ankara

** Ar.Gör. H.Ü. Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi ABD, Ankara

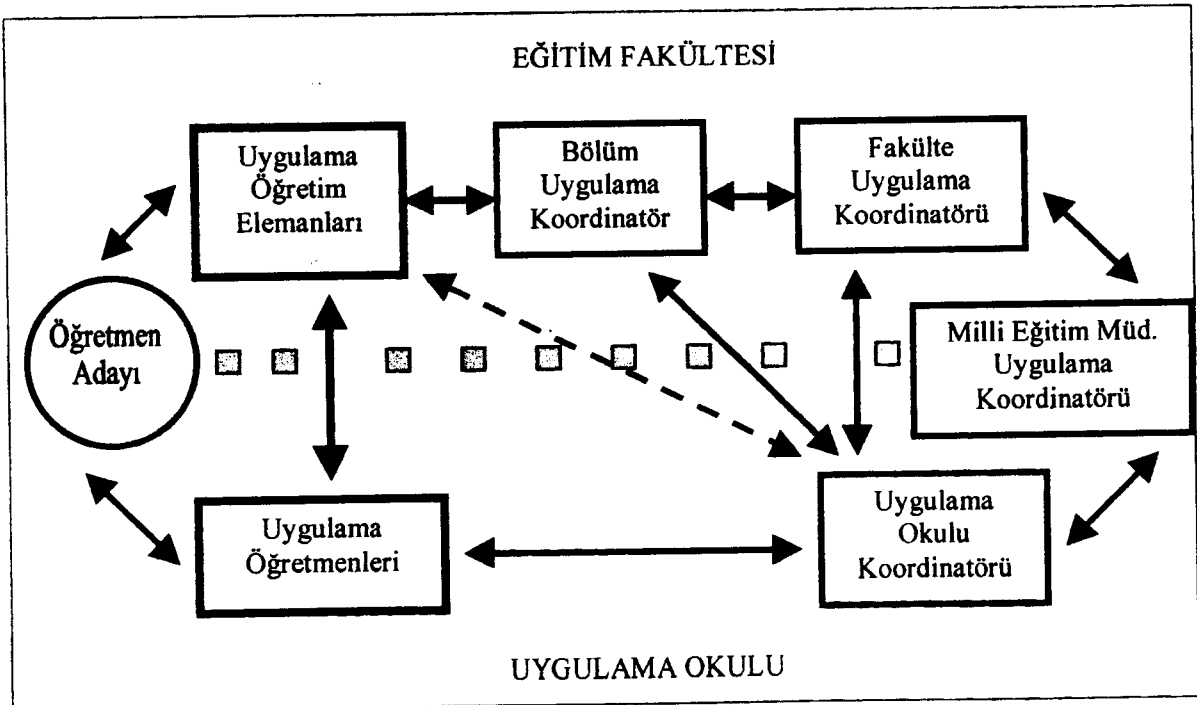
***Ar.Gör. H.Ü. Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi ABD, Ankara

belirlenmiş ve Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında programa Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması adlı dersler yerleştirilmiştir. Okul Deneyimi I, Eğitim Fakültelerinin lisans programlarının ikinci yarıyılında alınması ve başarılması gereken uygulamalı bir derstir. “Bu derste öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanıması amaçlanmaktadır” (bkz. Yüksek Öğretim Kurulu 1998 b). Yedinci yarıyılıda alınması gereken Okul Deneyimi II “Okullarda bir uygulama öğretmeni nezaretinde öğretmenlik uygulaması dersine temel oluşturmak amacıyla yapılan gözlem ve uygulamalar; bazı gözlem ve uygulama konuları, öğretimde soru sorma, yönerge ve açıklamalar, dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü, çeşitli yönlerden bir öğrencinin incelenmesi, öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi, dersi planlama, ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları, sınıf organizasyonu, çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması, sınıf içinde mikro öğretim uygulamalarını” (bkz. Yüksek Öğretim Kurulu 1998 b) kapsamaktadır.

Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında sekizinci yarıyılıda verilen *Öğretmenlik Uygulaması* dersi, “Haftada bir tam gün ya da iki yarım gün (minimum 12 hafta) öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazanmasına ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir biçimde öğretmesi ve iki saat öğretmenlik uygulaması semineri, öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi ve paylaşılması” (bkz. Yüksek Öğretim Kurulu 1998 b) şeklinde tanımlanmaktadır.

2. FAKÜLTE-OKUL İŞBİRLİĞİ

Öğretmen adayının fakültede edindiği bilgi ve becerilerini okullarda geliştirmesi, deneyim kazanması amacıyla yapılan düzenlemenin hedefine ulaşabilmesi için Eğitim Fakültelerinde *Fakülte Uygulama Koordinatörü*, öğretmen adayının okuduğu bölümden *Bölüm Uygulama Koordinatörü* ve *Uygulama Öğretim Elemanları* ile *Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörü*, *Uygulama Okulu Koordinatörü* ve *Uygulama Okulu*'nün işbirliği gerekmektedir (bkz. Tablo 1).

Tablo 1: (Yüksek Öğretim Kurulu 1998a, s.4)

3. FAKÜLTE-OKUL İŞBİRLİĞİ KILAVUZU

“Fakülte-Okul İşbirliği” uygulamasının başarıya ulaşabilmesi için ilgili kişi ve kurumlara yol göstermek amacıyla bir kılavuz yayımlanmıştır. Yedi bölümden oluşan *Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu*'nun birinci bölümünde uygulamanın amacı, yapısı konusunda bilgiler verilmiş; uygulama kapsamında ve dolayısıyla kılavuzda yer alan terimlerin anlamları açıklanmıştır. İkinci bölümde uygulamada görev alanların görev ve sorumlulukları, üçüncü bölümde, tarafların beklentileri ve birbirine karşı olan sorumlulukları konusunda bilgi verilmiştir. Kılavuzun dördüncü bölümünde, öğretmen yeterlikleri listesi, geliştirilen ders gözlem formu ve öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu bulunmaktadır. Fakülte-Okul İşbirliği işleyiş sürecinin tanıtıldığı beşinci bölümün ardından altıncı bölümde Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerinin işleyiş ayrı ayrı ele alınmıştır. Yedinci bölümde ise öğretmen adaylarının öğretimlerinin son yılında kendi branşlarında almaları gereken *Öğretmenlik Uygulaması ve Seminerine* ilişkin açıklamalar bulunmaktadır. Bu kılavuzda geliştirilmiş olan malzemelerin kullanıcılar tarafından okul ortamında uygulandıktan sonra fakültelerde yapılacak olan seminerlerdeki tartışmalara ve elde edilen dönütlere göre yeniden düzenlenmesi gerektiği bildirilmektedir (bkz. Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s.1-2).

4. ETKİNLİKLER

Kılavuzda, öğrencinin okul örgütü ve yönetimi, okuldaki günlük işler, zümre etkinlikleri, bir öğrencinin okuldaki günlük yaşantısı, bir öğretmenin okuldaki günlük yaşantısı, okul-aile işbirliği, asıl ve yan branşlarla ilgili derslerin gözlenmesi, okul ve sorunları, araç-gereç ve yazılı kaynaklar ile öğretmenlik mesleğinin çeşitli yönleri v.b. gibi bir dizi etkinliğin gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Öğrencinin bir yarıyıl içerisinde haftada 4 saat uygulama okuluna giderek bu etkinlikler çerçevesinde gözlem yapması ve sonuçlarını fakültede haftada 1 saat olarak planlanmış derste anlatma, tartışma olanağına sahip ol-

ması gerekmektedir. Fakülte'deki dersin, dönüt değerlendirme sürecinin verimliliği, ancak aynı konular üzerinde tartışmakla artırılabilir. Bu nedenle, konuların önceden tespit edilmesi ya da öğretmen adayının uygulama öğretmenini belirli açılardan gözlemesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.

Kılavuzda Eğitim Fakültelerinin bütün bölümlerine yönelik genel bilgiler ve etkinlikler verilmektedir. Ancak uygulanabilirlik açısından ele alındığında bir çok etkinliğin aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı *Alman Dili Eğitimi* programlarında okuyan öğretmen adaylarına uygun olmadığı anlaşılmaktadır.

- Kılavuzda “Bu işbirliğinin amacı, öğretmen adaylarının kazanmış oldukları alan bilgisi, mesleki bilgi ve becerilerini etkili, verimli, güvenli olarak uygulamaları ve geliştirmeleri” (Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s. 3) ifadesi yer almaktadır. Bu kapsamda, Okul Deneyimi I etkinlikleriyle öğretmen adayından eğitim-öğretim ile ilgili genel bilgiler edinmeleri, gözlemler yapmaları beklenmektedir; ancak öğrencilerin, öğrenimlerinin ikinci yarıyılında olmaları ve henüz alan, meslek bilgilerini edinme sürecine girmeleri nedeniyle mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri beklenmemelidir.
- *Bir Öğrencinin İncelenmesi* başlıklı etkinlikte “Sizin almış olduğunuz eğitim programındaki *çocuk gelişimi çalışması* ile öğrencilerle ilgili bu bilgiler nasıl bağlantılıdır?” ifadesi bulunmaktadır. Bu ifadeden, öğrencinin Okul Deneyimi I uygulamasından önce *çocuk psikolojisi ve gelişimi* ile ilgili bir ders aldığı varsayıldığı anlaşılmaktadır. Sözü edilen *Çocuk Psikolojisi* dersi sadece *Okul Öncesi Öğretmenliği* programında yer alıp, *Alman Dili Eğitimi Bölümü* lisans programlarında yer almamaktadır. Bu dersin yerine “öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve ilkeleri, sınıf ve okul ortamı, eğitimde alternatif perspektifler, eğitimin sosyal, psikolojik, felsefi ve tarihi temelleri, Türk eğitim sistemi” sözleriyle tanımla-

nan *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* adı altında bir ders verilmektedir. Dolayısıyla Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin böyle bir karşılaştırma yapmaları olanaksızdır.

- *Öğretim Yöntemleri* başlıklı etkinlik “Daha sonra öğretmenliğini yapacağınız bir konu ile ilgili bir ders planı hazırlayınız. Bu planda, kendi alanınızla ilgili olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız. Bu yöntemlerle yapacağınız çalışmaları, hem konunun kendi yapısına uygun bir şekilde öğrenilmesini hem de ders süresince çeşitli etkinliklerden yararlanılmasını sağlayacak bir sıra ve düzene sokunuz” (Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s.54) ifadeleriyle açıklanmaktadır. Ancak öğrenciler, burada sözü edilen bilgi ve becerileri dördüncü yarıyılıda okutulan *Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar*, sekizinci yarıyılıda *Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması* derslerinde edinmektedirler (bkz. Yüksek Öğretim Kurulu 1998 b). Bu nedenle, program gereği henüz yöntem, teknik v.b. gibi meslek bilgisi edinme süreci öncesindeki Okul Deneyimi I öğrencilerinin ders planı yapmaları, yöntemlerden haberdar olmaları beklenmemeli; öğrencilerin yapacakları etkinlikler sınırlandırılmalıdır.
- *Yan Branşınızda Öğretim Yöntemleri ve Derslerin Gözlenmesi*: Bu etkinlikte öğrencinin asıl branşındaki yöntemlerden “ilgili olabildiği kadar” yararlanarak daha sonra öğretmenliğini yapacağı yan branşıyla ilgili bir konuda ders planı hazırlaması istenmektedir. Bu durumda, bir yandan öğrencinin meslek bilgisine sahip olması gerektiğine işaret edilirken öte yandan da asıl branşı ile yan branşı arasında bir bağlantı kurması beklenmektedir. Mevcut Eğitim Fakültelerinin *Alman Dili Eğitimi Anabilim Dallarında* yan branş programları bulunmamaktadır; ayrıca yukarıda belirtildiği gibi Okul Deneyimi I dersini alan öğrenciler, henüz meslek bilgileri edinme aşamasındadırlar.

- Kılavuzda *Öğretmen adayı*, “Öğretmenlik uygulaması için gerekli koşulları tamamlamış, okul uygulaması yapacak fakülte öğrencisidir” (Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s. 5) tanımı ile *Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları* kapsamındaki “(...) her öğretmen adayının uygulama dersini en az iki kez izler” (Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s. 9) ifadesi, Okul Deneyimi II kapsamında değerlendirilmelidir. Okul Deneyimi I öğrencilerinden de ders anlatmalarının beklenmesi gibi karışıklıklara yol açmaması için bu öğrencilerden beklentilerin belirlenmesinde ve ayrıca tanımlanmasında yarar vardır.
- Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II dersleri için kılavuzda önerilen bazı etkinliklerin birbiriyle iç içe olduğu görülmektedir. Okul Deneyimi I adayından Okul Deneyimi II etkinlikleri kapsamında yapması gereken çalışmalar beklenmektedir. Kılavuzun önsözünde belirtildiği gibi bu etkinliklerin Okul Deneyimi I dersinin hedefleri doğrultusunda ve Eğitim Fakültelerinin ilgili programlarına uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin öğretmenlik formasyonu derslerini öğretimlerinin daha sonraki dönemlerinde alacakları göz önünde bulundurularak Okul Deneyimi I dersi kapsamındaki etkinliklerin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

4.1. Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı Etkinlikleri

Fakülte-Okul İşbirliği kılavuzundaki etkinlikler, 2000-2001 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı Okul Deneyimi I öğrencilerine uygunluk açısından değerlendirilerek düzenlenmiş ve uygulanmıştır. Bu uygulama sonuçları, etkinliklerin düzenlenmesinde ve öneriler getirilmesinde etkili olmuştur.

1. Etkinlik: Dönem Planı
2. Etkinlik: Öğretmenin Okuldaki Bir Günü
3. Etkinlik: Öğrencinin İncelenmesi
4. Etkinlik: Öğretim Yöntemleri

5. Etkinlik: Yan Branş
6. Etkinlik: Derslerin Gözlenmesi:
7. Etkinlik: Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü:
8. Etkinlik: Soru Sormayı Gözlemleme
9. Etkinlik: Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar
10. Etkinlik: Okul Yöntemi ve Toplum
11. Etkinlik: Mikroöğretim Teknikleri

Etkinlik 1 Dönem Planı: Öğrencinin bir dönem boyunca gerçekleştireceği etkinliklerin nerede ve ne şekilde uygulamaya konulacağını gösteren bir plan hazırlaması ve bu plana uygun olarak uygulama okulunda bulunması, gözlemlerini sürdürmesi gerekmektedir. Dönem planı, aynı zamanda aynı etkinliğin gerçekleştirilmesine uygun bir biçimde düzenlenmelidir. Aynı zaman dilimi içerisinde edinilen etkinlik sonuçları, haftada 1 saatle sınırlı olan fakültedeki derste tartışılmalıdır. Bu durumun dikkate alınmasıyla düzenlenen dönem planı, kuramsal bilgi ve uygulamanın birbirini desteklemesine yol açacaktır (Ek 1).

Etkinlik 2 Öğretmenin Okuldaki Bir Günü: Fakültede yapılan derste, öğrencilerin katılımıyla oluşturulan bir anket çerçevesinde uygulama okulunda gözlem yapılır. Bu anket yoluyla elde edilen dönütler fakültede, tartışmaya açılır. Öğrencilerin etkin katılımıyla gerçekleştirilen bu tartışma ortamı, aynı zamanda programda yer alan *Konuşma Becerileri* dersinin hedefleriyle de örtüşmektedir (Ek 2).

Etkinlik 3 Öğrencinin İncelenmesi: Kılavuzda *Öğrencinin Okuldaki Bir Günü* ve *Bir Öğrencinin İncelenmesi* adlı etkinlikler ayrı ayrı ele alınmakla birlikte içerik yönünden benzerlik göstermektedir. Bu nedenle bu etkinliklerin birleştirilerek önceden fakültede öğretmen adayı öğrencilerle birlikte tartışılması, bu doğrultuda bir anket hazırlanması ve sonuçlarının sınıf içinde değerlendirilmesi daha yararlı olacaktır. Bu uygulama öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmelerine katkıda bulunacaktır (Ek.3).

Etkinlik 4 Öğretim Yöntemleri: Öğrencilerin

teknik, yöntem v.b. gibi kavramları yanlış algılamasını engellemek amacıyla bu etkinliğin başlığının *Öğretme-Öğrenme Teknikleri* şeklinde değiştirilmesi uygundur. Bu etkinlikte, soru sorma, grup halinde çalışma, görsel-işitsel araç kullanma v.b. gibi teknikler verilmekte ve öğrencinin dersi belirli teknikler açısından gözlemesi istenmektedir. Öğrencilerin, kılavuzda bulunan gözlem kaydı örneğine benzer bir formdan yararlanarak uygulama okulunda dinledikleri dersle ilgili izlenimlerini not etmeleri, daha sonra bu notlardan yararlanarak Almanca bir rapor (Verlaufsprotokoll) yazmaları sağlanabilir. İzlenimlerin raporlaştırılması, öğrencinin yazma becerisinin gelişimine de katkıda bulunacaktır.

Etkinlik 5 Yan Branş: Alman Dili Eğitimi Anabilim Dallarında yan branş olmaması nedeniyle bu etkinliğin, alan dışındaki derslerin gözlenmesi şeklinde değiştirilmesi daha uygundur. Öğrencinin Almanca dersleri dışındaki Spor/Müzik v.b gibi dersleri izlemesi ve raporlaştırması (Verlaufsprotokoll) beklenebilir.

Etkinlik 6 Derslerin Gözlenmesi: Bu etkinlikte, öğrenciye dersle ilgili gözlemlerini sekizinci yarıyıldaki *Öğretmenlik Uygulaması*'nda kullanılan ders gözlem formuna (Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s.58) aktarması beklenmektedir. Öğrencinin bu formu okuması faydalı olmakla birlikte, öğretiminin ikinci yarıyıldaki henüz bir çok bilinmeyen kavramla, ifadeyle v.s. karşılaşması ürkütücü, yıldırıcı olabilir. Bu durumda branşında ya da bir başka branşta ders gözleyen öğrencinin, o dersle ilgili aşamaları, çalışma biçimlerini v.s. raporlaştırması (Verlaufsprotokoll), yazma becerisinin gelişimine de katkıda bulunacaktır.

Etkinlik 7 Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü: Alman Dili Eğitimi lisans programlarının altıncı yarıyılında *Sınıf Yönetimi* adlı ders bulunmaktadır. Bu nedenle, programın ikinci yarıyılında verilen Okul Deneyimi I kapsamındaki *"Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü"* etkinliğinin gözlem ve belirtilen konularda bilgi edinme düzeyinde yapılması gereklidir. Öğrenciler, aşağıda verilen form (Başar 1997, s.97) veya benzeri bir form/anket üzerinde ders ile ilgili izle-

nimlerini not edebilir; daha sonra bu notlardan yararlanarak Almanca bir rapor (Verlaufsprotokoll) yazabilirler.

“Öğretmenin yönetsel yeterliliğini belirleme-
de bir form”:

- 1) Öğrenci dikkatini artırabiliyor mu?
- 2) Derste ilgi uyandırabiliyor mu?
- 3) Düşünceyi esas alıyor mu?
- 4) Uygun araç sağlayıp kullanabiliyor mu?
- 5) Değişik yeterlik düzeylerinde etkinlik sağlıyor mu?
- 6) Bireysel öğretim yapıyor mu?
- 7) Dersi öğrenci gereksinimlerine göre ayarlayabiliyor mu?
- 8) Etkinliklerin hızı öğrencileri hızlandıracak şekilde mi?
- 9) Öğrencileri yaratıcılığa cesaretlendiriyor mu?
- 10) Uygun pekiştiriciler sağlayabiliyor mu?
- 11) Amaçları öğrencilere açıklıyor mu?
- 12) Çeşitli veriler kullanılarak, gereksinimleri belirleyebiliyor mu?
- 13) Bireysel amaç koymaya cesaretlendiriyor mu?
- 14) Çeşitli düşünce düzeyinde sorular soruyor mu?
- 15) Ders sonunda öğrenci gelişimini değerlendiriyor mu?

(Başar 1997, s. 97)

Etkinlik 8 Soru Sormayı Gözleme : Bu etkinlik, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı öğrencisinin gerek fakülte-
deki soru sorma davranışlarını oluşturmada gerekse daha sonra branşıyla ilgili yapacağı öğretmenlik uygulamasında doğrudan yararlanabileceği bir etkinliktir. Fakülte-
de yapılan ders aşamasında öğrencilerin gözlem-
lerinden hareketle, algılamaya, üretime yönelik soru tipleri ve yararları üzerinde konuşulabilir. Bu durum, öğrencinin kendi soru sorma strateji-
sini saptamaya yönlendirecektir.

Etkinlik 9 Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar: “Okulda ne gibi araç-gereç ve yazılı kaynaklar bulunduğunu, okulun uygulamakta ol-

duğu kuralları, öğrencilere sağlanabilecek ödülleri ve uygulanabilecek yaptırımları öğrenmeye çalışınız” açıklamasından da anlaşılacağı gibi bu etkinlik içerisinde okul araç-gerecinin tespiti ve okul kuralları iç içe verilmiştir. Bu nedenle etkinliğin okulda araç-gereç ve yazılı kaynaklar çerçevesinde gerçekleştirilmesi uygundur. Bu etkinlik çerçevesinde *Fakülte-Okul İşbirliği* kılavuzunda (bkz Yüksek Öğretim Kurulu 1998 a, s. 64) verilen bilgilerin kullanılarak form/anket halinde düzenlenmesi (bkz. Ek 4), öğretmen adayının bu doğrultuda veri toplaması ve rapor yazması (Verlaufsprotokoll) beklenebilir. Her öğrencinin bu formda farklı okullardan getireceği bilgiler, fakülte-
deki sınıf içi değerlendirmeye ve tartışma ortamına katkıda bulunacaktır.

Etkinlik 10 Okul Yönetimi ve Toplum: Kılavuzda önerilen Okul Müdürü ve Okul Kuralları ile Okul ve Toplum etkinlikleri birleştirilerek öğrencilerin aşağıda verilen konular çerçevesinde bilgi edinmesi istenir. Öğrencilerin elde ettikleri verilerden yola çıkılarak fakülte-
deki derste tartışma konuları oluşturulur.

Önerilen Konular:

- Okul- Çevre
- Okul-Ziyaretçiler
- Okul-Diğer Okul (Kardeş Okul, Yardımlaşılın Okullar v.s.)
- Okul Müdürü- Milli Eğitim Müdürlükleri ve Bakanlık Etkileşimi
- Okul Müdürünün Görev ve Sorumlulukları
- Okul Müdürü-Öğretmen İlişkileri
- Okul Müdürü-Öğrenci İlişkileri
- Okul Müdürü-Öğretmen-Veli İlişkileri
- Okul Aile Birliği
- Okul-Vakıf / Dernek v.s.İlişkileri

Ayrıca, kılavuzda önerilen *Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar* başlıklı etkinlikte “(...) okulun uygulamakta olduğu kuralları, öğrencilere sağlanabilecek ödülleri ve uygulanabilecek yaptırımları öğrenmeye çalışınız” ifadesinin yanısıra “Okulda öğrencilerin uymaları gereken kuralları öğreniniz. Öğretmen adayı olarak bu kuralların uygulanması konusunda sizden ne-
rin beklenmekte olduğunu öğretmenlerle görü-

şünüz. Öğrenciler nasıl ödüllendirilmekte ve onlara gerektiğinde ne gibi cezalar uygulanmaktadır? Bu konulara ilişkin elde ettiğiniz bilgileri kısa notlar halinde yazarak dosyanıza koyunuz.” açıklamaları bu etkinliğe dahil edilmelidir. Bu etkinlik çerçevesinde, öğrencileri belirli konularda bilgi almaya yönlendirmek üzere bir form/anket hazırlanabilir. Her öğrencinin bu formu temel alarak farklı okullardan getireceği bilgiler, fakültedeki sınıf içi değerlendirmeye ve tartışma ortamına katkıda bulunacaktır.

Etkinlik 11 Mikroöğretim Teknikleri: Okul Deneyimi II öğrencileri için uygun ve gerekli olan bu etkinlikte henüz mesleki bilgi ve beceri edinme aşamasında olan Okul Deneyimi I öğrencilerinin sınırlı bir sürede (5 dakika), güncel bir konuda kaynaklar ve görsel destekle sunu yapması (Referat) sağlanabilir. Böyle bir çalışma, adayın özgüvenini sağlama, topluluk önünde ve özellikle yabancı dilde konuşma becerisini edinme ve geliştirme yolunda yarar sağlayacaktır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER:

- Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı öğrencisinin öğretiminin ikinci yarısında Okul Deneyimi I adlı uygulamalı dersi alması öngörülmektedir. Ancak öğrenci Almanca öğretimine yönelik kuramsal bilgilerin verildiği derslerle daha sonraki yıllarda karşılaşmaktadır. Kuramsal bilgi eksikliği nedeniyle uygulamasında güçlüklerle karşılaşan Okul Deneyimi I dersinin, alan ve meslek derslerinin ardından ve süreklilik sağlamak amacıyla yedinci yarıyıldan alınması gereken Okul Deneyimi II dersinin öncesinde ve üçüncü yılda yapılması daha uygundur.
- Okul Deneyimi I dersi, lisans programı çerçevesinde 65 saat+10 saat idari gözlem olarak planlanmıştır. Bu durumun, öğrencinin sürekli ders dinlemesi ve bir sınıfta bulunması şeklinde yorumlanmaması için dönem planının fakülte öğretim elemanı, öğretmen ve öğretmen adayı tarafından birlikte hazırlanması ve bu plana uyulması sağlanmalıdır. Bu plan, bir yandan bu programa dahil olan öğretim elemanının, uygulama öğret-

menin çalışma saatlerini, diğer yandan öğrencinin görev ve sorumlulukları ile sınırlılıkları belirleyecektir.

- Okul Deneyimi I dersinin amacı, öğrencinin okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanımasıdır. Dolayısıyla bu dersi alan öğrencilerin sadece Almanca dersleri bulunan okul ve sınıflara girmesi ve Almanca derslerini takip etmesi gibi bir zorunluluğu yoktur. Almanca dersleri bulunan okullarda öğrencilerin diğer derslerin yanısıra Almanca derslerine de girebilmeleri, Almanca dersi okutulmayan okullarda ise diğer derslere girmeleri sağlanmalıdır.
- Okul Deneyimi I kapsamını oluşturan ve kılavuzda da belirtilen etkinlik ve görevlerin belli ve tek bir sırası yoktur. Uygulama okullarında sürdürülecek bu etkinliklerin öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı ile birlikte düzenlenmesi, planlanmasında yarar vardır; çünkü bu plan, her adayın farklı okullarda, buna karşın aynı zamanda ve aynı etkinlik çerçevesindeki gözlem sonuçlarının, dönütlerin fakülte haftada 1 ders saatinde düzenli bir şekilde tartışılmasını sağlayacaktır.
- Uygulama okullarında gerçekleştirilecek etkinlikler çerçevesinde form doldurma, rapor yazma v.b. gibi çalışmaların Almanca yazılması öğrencilerin sözcük, sözdizimi v.s. bilgilerinin ve yazma becerilerinin gelişmesini sağlayacaktır. Fakültedeki Okul Deneyimi I dersinin dönütlerini değerlendirme aşamasında konuşmaların Almanca yürütülmesi ise, Almanca konuşma dersinde hedeflenen bilgi ve becerilerin gelişimine katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- [1] Başar, H. (1997) 3: Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem.
- [2] Yükseköğretim Kurulu (1998 a) Fakülte-Okul İşbirliği. YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. Ankara.
- [3] Yükseköğretim Kurulu (1998 b) Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Ankara.

EKLER:**Ek.1: Dönem Planı**

Hafta	Tarih	Saat	Etkinlik	Uygulama Öğretmeni	Uygulama Öğr. Elemanı
1. Hafta			Dönem Planı		
2. Hafta			Öğretmenin Okuldaki Bir Günü		
3. Hafta			Öğrencinin İncelenmesi		
4. Hafta			Öğretim Yöntemleri		
5. Hafta			Yan Branş		
6. Hafta			Derslerin Gözlenmesi		
7. Hafta			Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü		
8. Hafta			Soru Sormayı Gözleme		
9. Hafta			Okulda Araç- Gereç ve Yazılı Kaynaklar		
10. Hafta			Okul Yönetimi ve Toplum		
11. Hafta			Mikroöğretim Teknikleri		

Ek. 2: Öğretmenin Okuldaki Bir Günü

Ein Tag des Lehrers

1. In welcher Schulart sind Sie tätig?

Grundschule Orientierungsstufe

2. Geschlecht:

Weiblich Männlich

(Die unten erwähnten Fragen sollen den Lehrern gestellt werden.)

3. Welche Fächer unterrichten Sie:

4. Haben Sie Verwaltungspflicht:
Ja Nein

5. Seit wieviel Jahren sind sie als Lehrer tätig?

a) 0-1
b) 2-5
c) 6-9
d) 10-13
e) 14-

6. Glauben Sie, dass Unterrichtsmaterialien in Ihrer Schule ausreichend vorhanden sind?

Ja Nein

7. Welche, (die in Ihrer Schule vorhandenen), Unterrichtsmaterialien gebrauchen Sie im Unterricht am meisten?

a) Videogerät

- b) TV
- c) Computer
- d) Overheadprojektor
- e) Kassettenrecorder
- f) Diaprojektor
- g) andere:.....

8. Sind Sie der Meinung, dass im Unterricht neben dem Unterrichtsmaterial zusätzliche Materialien notwendig sind?

- Ja Nein

9. Wenn ja, entwickeln Sie auch selbst Zusatzmaterialien für den Unterricht?

- Ja Nein

10. Haben Sie Kontakt zu Lehrerorganisationen, wie Lehrerverbände u.ä.?

- Ja Nein

11. Wann haben Sie zuletzt an einer der oben erwähnten Organisationen teilgenommen?

- a) Vor 3 Monate
- b) Vor 6 Monate
- c) Vor 1 Jahr
- d) andere:.....

12. Nehmen Sie an Lehrerfortbildungsseminaren des Erziehungsministeriums teil?

- Ja Nein

13. Lesen Sie regelmäßig Fachzeitschriften?

- Ja Nein

(Beantworten sie die folgenden Fragen, durch Beobachtung des Lehrers)

14. Wie verhält sich der Lehrer gegenüber den Schülern im Klassenzimmer?

- a) interessiert
- b) liebevoll
- c) distanziert
- d) tolerant
- e) streng

15. Wie ist die Rolle des Lehrers im Klassenzimmer zu beurteilen?

- a) lehrerzentriert
- b) schülerzentriert
- c) Lehrer-Schüler-Interaktiv
- d) andere:.....

16. Wie verhält sich der Lehrer im Klassenzimmer?

- a) stehend
- b) sitzend
- c) läuft im Klassenzimmer rum
- d) steht immer vor der Tafel
- e) setzt sich zu den Schülern

17. Bereitet sich der Lehrer zum Unterricht vor?

- Ja Nein

18. Hält er / sie sich an die Unterrichtsstunden

- Ja Nein

19. Wie ist der Kontakt des Lehrers zu den Kollegen?

- a) distanziert b) freundlich

20. Wie ist der Kontakt des Lehrers zur Schulverwaltung?

- a) distanziert b) freundlich

Ek. 3: Öğrencinin İncelenmesi**Ein Tag des Schülers**

1. Primarschule
 Sekundarschule
 Klasse:.....
 weiblich männlich

(Beantworten Sie die folgenden Fragen, indem Sie die Schüler persönlich befragen.)

2. Wie alt sind Sie:

- a) 7-10
 b) 11-14
 c) 15-18
 d) Andere:.....

3. Welche Ausbildung haben die Familienangehörigen?

Mutter:.....
 Vater:.....
 Geschwister 1:.....
 Geschwister 2:.....
 Geschwister 3:.....

4. Welche Berufe haben die Familienangehörige?

Mutter:.....
 Vater:.....
 Geschwister 1:.....
 Geschwister 2:.....
 Geschwister 3:.....

5. Wie ist Ihre Beziehung zu Ihren Eltern?

- a) positiv negativ

6. Welche Fremdsprachen beherrschen Sie?

- a) Englisch
 b) Deutsch
 c) Französisch
 d) andere:.....

7. Haben Sie Freizeit?

- a) Keine
 b) 1-2 Stunden
 c) 3-5 Stunden
 d) 5- Stunden

8. Haben Sie Freizeitbeschäftigungen?

- a) Fernsehen
 b) Lesen
 c) Sport
 d) Musik hören
 e) Musikinstrumente spielen
 f) Malen
 g) Computerspiele
 h) Computerprogramme erstellen
 i) Internet
 j) Kino / Theater besuchen
 k) andere:.....

9. Lernen Sie für Ihre Fächer auch außerhalb des Unterrichts?

- a) Nein
 b) 1-2 Stunden
 c) 3-5 Stunden
 d) 5- Stunden

10. Nehmen Sie an Arbeitsgemeinschaften teil?

- a) Ja b) Nein

11. Haben Sie Aufsicht in der Schule?

- a) Ja b) Nein

(Beantworten Sie die folgenden Fragen, indem Sie die Schülerin / den Schüler beobachten)

12. Hält sich der / die Schüler(in) an die Schulregeln?

- a) Ja b) Nein

13. Wie verhält sich der / die Schüler(in) außerhalb des Unterrichts?

- a) spielt auf dem Schulhof
 b) geht in die Bibliothek
 c) unterhält sich mit den Mitschülern
 d) geht alleine spazieren
 e) geht in die Schulkantine
 f) andere:.....

14. Wie verhält sich der / die Schüler(in) im Klassenraum?

- a) hört dem Unterricht zu

- b) nimmt an dem Unterricht aktiv teil
- c) unterhält sich mit den Mitschülern
- d) ist an dem Unterricht uninteressiert
- e) liest Bücher / Zeitschriften, die nicht zum Unterricht gehören
- f) andere:.....

15. Wie verhält sich der / die Schüler(in) gegenüber dem Lehrer?

- a) respektvoll
- b) hat Hemmungen
- c) stressig
- d) andere:.....

16. Wie verhält sich der / die Schüler(in) gegenüber den Mitschülern?

- e) respektvoll
- f) hat Hemmungen
- g) stressig
- h) andere:.....

17. Wie verhält sich der / die Schüler(in) in Gruppenarbeit?

- a) hervorragend / führerisch
- b) nimmt nicht teil
- c) nimmt aktiv teil
- d) andere:.....

Ek.4: Okulda Araç Gereç ve Yazılı Kaynaklar

Medien im schulischen Umfeld

1. Der Name der Schule

2. Benutzte Lehrwerke im DaF-Unterricht:

3. Die von LehrerInnen benutzte Nachschlagewerke

4. Den SchülerInnen vorgeschlagene Nachschlagewerke

5. Medien im DaF-Unterricht:

- a. Radio
- b. Video
- c. TV
- d. Diaprojektor
- e. Overheadprojektor
- d. Kassettenrecorder
- e. Computer
- f. Andere Medien:

6. Häufigkeit des Mediengebrauchs

- a. ausreichend
- b. gering
- c. nicht gebraucht
- d. Weitere: ...

7. Möglichkeit des Computergebrauchs:

- a. Während des Unterrichts
- b. Außerhalb des Unterrichts